

Utbildningsinspektion i Rävsta skola och St. Gertruds skola, förskoleklass och grundskola årskurs 1–6

Innehåll

Inledning	1
Underlag	1
Beskrivning av rektorsområdet	2
Sammanfattande bedömning.....	2
Bedömning av utbildningsresultaten	3
Bedömning av verksamheten	5
Bedömning av förutsättningarna för utbildningen.....	7

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i och besökt Rävsta skola och St. Gertruds skola den 2 och 14 februari 2006. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen riktas mot hur verksamheten genomförs samt dess förutsättningar och resultat. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbsida (www.skolverket.se/Inspektion).

Huvudmannen har ansvar för att de brister som inspektörerna lyfter fram i den sammanfattande bedömningen åtgärdas. Åtgärderna skall redovisas till Skolverket vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen om ca två år.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från kommunen och Rävsta skola och St. Gertruds skola, dels den information som samlats in under besöket. Även annan information om kommunen och skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt har använts

I Rävsta skola och St. Gertruds skola intervjuades rektorn och företrädare för elever, lärare samt föräldrar med barn i olika årskurser. Inspektörerna besökte lektioner i förskoleklasserna och samtliga årskurser i båda skolorna. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns på skolorna utgör underlag för kvalitetsbedömningen. Också spontana samtal fördes med elever och lärare under besöket.

Beskrivning av rektorsområdet

Rävsta skola	Antal barn/elever
Förskoleklass	4
Grundskola	20
St. Gertruds skola	Antal barn/elever
Förskoleklass	29
Grundskola	150

Rävsta skola och St. Gertruds skola bildar ett rektorsområde och båda skolorna omfattar förskoleklass och grundskola årskurs 1-6. I anslutning till skoldagen erbjuds fritidshemsverksamhet.

Rävsta skola startade sin verksamhet år 2000 och skolbyggnaden ligger sedan år 2003 i Flottvik inom Rävsta naturreservat vid Mälarens strand. Så gott som samtliga elever vid Rävsta skola åker skolskjuts.

St. Gertruds skola startades år 2002 och ligger i f.d. företagslokaler i området Täl i Sigtuna stad. Skolorna ligger cirka sex kilometer från varandra.

I denna rapport behandlas förskoleklassen och grundskolan. Kommunens ansvarstagande för fritidshemsverksamheten behandlas i kommunrapporten.

Sammanfattande bedömning

Bedömningarna av kvaliteten i utbildningen vid Rävsta skola och St. Gertruds skola och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga skolförfattningar.

Inspektörerna bedömer att eleverna i förskoleklassen ges goda förutsättningar att utvecklas i den riktning som målen för skolformen anger.

Eleverna i grundskolan berättar att det är roligt att gå till skolan och eleverna synes ha lust att lära. Skolorna har i varierande grad strategier för hur man vill arbeta med värdegrundsfrågor.

Styrningen av skolorna är god. Rektorn är förtrogen med verksamheterna och tar det pedagogiska ansvaret bland annat genom arbetet med lokal arbetsplan, kvalitetsredovisningen och gemensamma riktlinjer för elevstödsarbetet. Kvalitetsredovisning upprättas och är särskilt på St. Gertruds skola ett redskap för skolans förbättringsarbete.

Eleverna har inflytande och tar ansvar för verksamheten i stort. Skolorna ger stöd till de elever som behöver det och arbetar i stort för att finna olika arbetsätt men behöver utveckla innehållet i undervisningen i enlighet med läroplanen och kursplanerna.

Tillgången till utbildning är i stort sett god och skolorna har de personella och materiella resurserna för att bedriva en ändamålsenlig utbildning. Även informationen om utbildningen är bra.

Det finns enligt inspektörernas bedömning behov av förbättringsinsatser på skolorna inom följande områden:

- Elevernas kunskapsresultat i årskurs 5 behöver förbättras. Även arbetet med uppföljningen och utvärderingen av måluppfyllelsen i årskurs 5 bör förbättras.
- Skolorna behöver utveckla innehållet i undervisningen i enlighet med läroplanen och kursplanerna. Som ett led i detta arbete bör elevernas kännedom om de nationella målen öka och deras delaktighet i det egna lärandet utvecklas.
- Kvalitetsredovisningen behöver förbättras så att den tydligare beskriver i vilken mån de nationella målen för utbildningen har uppnåtts och vilka åtgärder som skall vidtas om målen inte har uppnåtts.
- Rektorn bör ta ett större ansvar för att följa upp och utvärdera verksamheten och låta resultaten ligga till grund för beslut om åtgärder för utveckling i riktning mot de nationella målen för utbildningen.
- Värdegrundsarbetet bör utvecklas så att resultaten av normer och värden förbättras.
- Arbetet med åtgärdsprogrammen bör utvecklas.
- Informationen om kunskapsutvecklingen vid utvecklingssamtalet bör förbättras.

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast skall åtgärdas.

- Eleverna vid Rävsta skola och St. Gertruds skola ges inte möjlighet att nå de nationella målen i årskurs 5 i ämnet hem- och konsumentkunskap. Det samma gäller Rävsta skola avseende musik (2 kap. 6 § grundskoleförordningen).
- Elevens val anordnas inte i enlighet med bestämmelserna (2 kap. 19-20 §§ grundskoleförordningen).

Bedömning av utbildningsresultaten

Inspektörerna har granskat hur väl skolans elever utvecklar kunskaper, normer och värden enligt målen i skollagen och i läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, Lpo 94, avsnitten 2.1 och 2.2.

På Rävsta skola och St. Gertruds skola har barnen i förskoleklasserna sin verksamhet integrerat i grundskolans lokaler. Samarbetet mellan förskoleklassen och årskurs 1 är omfattande på Rävsta skola men något mindre omfattande på St. Gertruds skola.

Förskoleklassen arbetar med elevernas språkutveckling och förståelse för matematiska begrepp. St. Gertruds skola driver exempelvis ett forskningsanknytningsprojekt i matematik med stöd av Uppsala universitet. Samtidigt uppfattar inspektörerna att lekens betydelse ges stort utrymme. Inspektörerna bedömer att eleverna i förskoleklassen ges goda förutsättningar att utvecklas i den riktning som målen för skolformen anger.

Kunskapsutvecklingen i förskoleklassen följs upp på olika sätt men även genom avstämning mot kommunens kravnivåer. Dessa bedöms i kommunrapporten.

Lärarna följer upp elevernas kunskapsresultat på olika sätt, bland annat används det diagnostiska materialet för tidiga skolår, läsutvecklingsscheman, de nationella ämnesproven i årskurs 5 i svenska, engelska och matematik samt kommunens kravnivåer i årskurs 3 och 6.

I princip båda skolors samtliga elever nådde våren 2004 målen i svenska, engelska och matematik. Nationella proven vid Rävsta skola visar att våren 2005 nådde 100 procent av eleverna i årskurs 5 målen i svenska, 78 procent i engelska och 44 procent i matematik. På St. Gertruds skola uppnådde 76 procent av eleverna målen i svenska, 81 procent i engelska och 81 procent i matematik.

Skolorna har i olika omfattning analyserat dessa resultat. Rävsta skola har utifrån detta till exempel satsat på utökad undervisning i matematik hösten 2005. Inspektörerna bedömer ändå att elevernas kunskapsresultat i årskurs 5 behöver förbättras.

På skolorna finns ingen samlad bild om måluppfyllelsen i övriga kursplanerna i årskurs 5. Denna kunskap finns hos den enskilde läraren och ligger inte till grund för analys och förbättring av verksamheten i stort. I viss mån görs dock uppföljningen av samtliga ämnen utifrån resultaten vid avstämningarna mot kommunens kravnivåer i årskurs 3 och 6. Inspektörerna bedömer sammantaget att arbetet med uppföljningen och utvärderingen av måluppfyllelsen i årskurs 5 i samtliga ämnen bör förbättras.

Eleverna berättar att det är roligt att gå till skolan och eleverna synes ha lust att lära. Många känner till kravnivåerna, åtminstone för ett antal ämnen. Eleverna har emellertid inte kännedom om de nationella målen, vilket inspektörerna bedömer bör öka.

Normer och värden

Många elever respekterar varandra och visar hänsyn till varandras olikheter. En enkät som genomförts på St. Gertruds skola under våren 2006 visar att eleverna överlag trivs och att de inte är rädda på skolgården.

Inspektörerna erfar emellertid under sitt besök att det på St. Gertruds skola under en period har varit och är stökigt på rasterna där elever framför allt bråkar med pinnar. Många elever, särskilt de yngre, berättar att de upplever detta som ett problem. Föräldrarna ger en liknande bild av det eleverna berättar. När väl kränkningar och bråk förekommer finns det enligt eleverna vuxna som reagerar snabbt medan andra inte gör det. Under besöket vid Rävsta skola hör inspektörerna att en del elever talar nedlåtande till varandra. Skolan har dock arbetat för att ge eleverna regler och struktur och alla intervjuade menar att arbetet har gett resultat.

Inspektörerna bedömer att skolornas värdegrundsarbete bör utvecklas så att resultaten av normer och värden förbättras. Det är värt att notera att en ny lag träder i kraft den 1 april 2006, lag om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever.

Genom klass- och elevråd har eleverna inflytande och tar ansvar för verksamheten i stort. Inspektörerna erfar i intervjuer att eleverna har inflytande och tar ansvar över det egna lärandet i olika hög grad beroende på vilken klass och vilken lärare eleverna har. Inspektörerna bedömer därför att elevernas inflytande och ansvarstagande över det egna lärandet i högre grad bör utvecklas på båda skolorna.

Bedömning av verksamheten

Inspektörerna har granskat arbetet med arbetsmiljön, föräldrarnas och elevernas delaktighet i det inre arbetet; innehåll, organisation och arbetssätt i undervisningen; individanpassning och stöd; utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning; kvalitetssäkring och förbättringsarbete; skolledning och intern kommunikation. Nationella riktlinjer för arbetet finns i skollagen, läroplanen och i andra författningar för skolformerna.

Arbetet med arbetsmiljö och delaktighet

Skolorna har i varierande grad strategier för hur man vill arbeta med värdegrundsfrågor. Eleverna vid St. Gertruds skola vet att det finns regler men de följs inte och engagemanget från de vuxna är svagt. På Rävsta skola har personalen och eleverna tillsammans tagit fram trivselregler. Ett gemensamt dokument för rektorsområdet är under framtagande i vilket personalen klargör hur skolorna skall arbeta med trygghet och trivsel och vilka regler som ska gälla på skolorna. I övrigt hänvisas till vad som sagts ovan i under Normer och värden.

I intervjuer framkommer också att lärarna på båda skolorna inte i någon större utsträckning synliggör de nationella målen i utbildningen för eleverna. Dessutom sträcker sig elevernas inflytande ofta till att få välja i vilken ordning arbetsuppgifter skall utföras. Inspektörerna erfar också att lärarna i stor utsträckning inte synliggör lärandet för eleverna i undervisningssituationerna. Elevernas ansvarstagande för den egna utbildningen blir därmed inte heller tydligt. Inspektörerna bedömer därför att arbetet med att ge eleverna inflytande över det egna lärandet bör utvecklas.

Innehåll, organisering och arbetssätt i undervisningen

Rävsta skolas personal bildar ett arbetslag. Personalen i förskoleklass till årskurs 3 och personalen i årskurs 4 till 6 vid St. Gertruds skola bildar två arbetslag.

Skolorna deltar i försöksverksamheten med utbildning utan timplan i grundskolan. Därtill har Rävsta skolan en naturvetenskaplig profil och regelbunden undervisning utomhus. Det sistnämnda har dock genomförts alltmer sällan för de äldre eleverna under det senaste läsåret. Utifrån skolans resultat har undervisningen fokuserats på svenska, engelska och matematik.

Båda skolorna arbetar ibland med ämnesövergripande teman, exempelvis smådjur, vatten, landskap. I intervjuer framkommer också att eleverna läser ett ämne under en period för att därefter byta ämne, till exempel historia under höstterminen och geografi under vårterminen.

Inspektörerna konstaterar emellertid att eleverna vid båda skolorna saknar undervisning i hem- och konsumentkunskap. På Rävsta skola har även ämnet musik bara undervisats i samband med högtider, och då mest i form av att eleverna sjunger sånger.

I intervjuer framkommer att en stor del av undervisningen planeras utifrån de nationella kursplanerna men att viss undervisning planeras utifrån de kommunala krav- och kriterienivåerna.

Inspektörerna bedömer att skolorna i stort arbetar för att finna olika arbetssätt. Men med tanke på elevernas kännedom om målen och att inte de nationella målen genomgående används för planeringen av undervisningen menar inspek-

törerna att skolorna behöver utveckla innehållet i undervisningen i enlighet med läroplanen och kursplanerna.

Inspektörerna bedömer också att eleverna vid båda skolorna inte ges möjlighet att nå de nationella målen i årskurs 5 i hem- och konsumentkunskap. Detsamma gäller vid Rävsta skola avseende musik. Detta är inte acceptabelt och måste åtgärdas.

Individanpassning, individuell studieplanering och stöd

Skolorna har under läsåret utarbetat rutiner för att identifiera elever i behov av särskilt stöd. När en elev bedöms behöva särskilt stöd finns riktlinjer på St. Gertruds skola för hur lärarna skall arbeta. Varje vecka besöks skolan av representanter för centrala elevhälsan för konsultation. Inspektörerna uppfattar att utifrån den kompetens som elevhälsan kan bistå med fungerar detta stöd väl. Skolan inte har någon lärare med specialpedagogisk kompetens men har för avsikt att tillse att sådan kompetens finns till hösten. Vid Rävsta skola arbetar en specialpedagog som dels ansvarar för en del av undervisning till alla elever, dels ger särskilt stöd till de elever som behöver det.

I intervjuerna framkommer att alla elever som så behöver har ett åtgärdsprogram. Inspektörerna har under besöken tagit del av några åtgärdsprogram. I intervjuer framkommer att någon analys utifrån av elevens svårigheter inte ligger till grund för innehållet i åtgärdsprogrammen. Inspektörerna menar att dessa åtgärdsprogram därför inte är det verktyg för att stödja en elev som det är avsett att vara. Åtgärdsprogram bör utgå från elevens starka sidor och redogöra för vad såväl elev, skola som hem skall eller kan göra. De skall också följas upp för att se vilket resultat de vidtagna åtgärderna resulterat i.

Inspektörerna bedömer att skolorna ger stöd, men att arbetet med åtgärdsprogrammen bör utvecklas.

Utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning

Vid utvecklingssamtalen behandlas såväl elevernas sociala utveckling som kunskapsutveckling. Föräldrar berättar att samtalen utgår från kravnivåerna och inte från de nationella mål som finns i läroplan och kursplaner. Lärarna, särskilt på Rävsta skola, menar dock att samtalen utgår från kursplanernas mål. I en del årskurser behandlar utvecklingssamtalet, utöver den sociala utvecklingen, enbart de tre ämnena svenska, matematik och engelska. Inspektörerna bedömer att informationen om elevens kunskapsutveckling vid utvecklingssamtalet bör förbättras.

Inspektörerna konstaterar också ovan i första kapitlet att utvärderingen av elevernas kunskapsutveckling ofta sker hos enskild lärare och då inte i dokumenterad form. Inspektörerna menar att detta är sårbart, vilket kan vara en bidragande orsak till att skolorna inte har en samlad bild av elevernas måluppfyllelse i årskurs 5.

Kvalitetssäkring och förbättringsarbete

Rektorsområdet har upprättat en kvalitetsredovisning för år 2005. Enligt lärarna på St. Gertruds skola är denna ett tydligare redskap för skolans förbättringsarbete än tidigare år. Lärarna vid Rävsta skola anser emellertid att redovisningen inte ger en konkret bild av denna skolas verksamhet.

Kvalitetsredovisningen redovisar mål som skolorna konkretiserat från skolplanens målområden: grundläggande värderingar, lärande, inflytande och delaktighet samt hälsa. För varje område redovisas genomförda aktiviteter som följs av åtgärder som ämnas vidtas. I många fall är dock åtgärderna uttryckta som behovsinventering och de är inte kopplade till redovisat resultat. En analys av resultaten saknas. I rektorsområdets kvalitetsredovisning rapporteras dock resultaten i årskurs 3 och 6 och skolorna ger åtgärdsförslag. Måluppfyllelse utifrån de nationella kunskapsmålen i årskurs 5 saknas.

Inspektörerna bedömer att kvalitetsredovisningen behöver förbättras så att den blir ett verktyg som bidrar till att styra verksamheten för att säkra elevernas kunskapsutveckling. Den behöver tydligare beskriva i vilken mån de nationella målen för utbildningen har uppnåtts och vilka åtgärder som skall vidtas om målen inte har uppnåtts.

Inspektörerna vill också uppmärksamma skolan på den förändring som trätt i kraft den 15 augusti 2005. I denna anges bland annat att arbetet med kvalitetsredovisning skall främja skolornas kvalitetsarbete och därigenom bidra till att förverkliga utbildningarnas nationella mål samt utarbetas under medverkan av lärare, övrig personal och elever och göras känd.

Skolledning och intern kommunikation

Sedan höstterminen 2005 leder rektorn verksamheterna vid Rävsta skola och St. Gertruds skola. Som stöd har rektorn en ledningsgrupp med tre verksamhetsledare, två vid St. Gertruds skola och en vid Rävsta skola. Genom intervjuer erfar inspektörerna att rektorn är förtrogen med verksamheterna och tar det pedagogiska ansvaret. Ett första led under hösten har varit att initiera och starta arbetet med lokal arbetsplan, kvalitetsredovisningen och gemensamma riktlinjer för elevstödsarbetet och värdegrundsfrågor.

Inspektörerna bedömer att ledningen av skolorna överlag är gott, men mot bakgrund av de förbättringsbehov som påtalas i denna rapport, bör rektorn ta ett större ansvar för att följa upp och utvärdera verksamheten och låta resultaten ligga till grund för beslut om åtgärder för utveckling i riktning mot de nationella målen för utbildningen.

Bedömning av förutsättningarna för utbildningen

Skolverket tar i inspektionen upp följande förutsättningar för utbildningen: tillgång till den utbildning som skall erbjudas, information om utbildning, personal samt läromedel, pedagogiska material och utrustning. Bestämmelser finns i bl.a. skollagen.

Tillgång till grundskolans utbildning och information om utbildning

Enligt grundskoleförordningen skall eleverna erbjudas ett allsidigt urval av ämnen för elevens val. Undervisningen skall syfta till att fördjupa och bredda elevens kunskaper i ett eller flera ämnen och skall till sitt innehåll och sin inriktning vara förenligt med målen i kursplanerna. Inspektörerna konstaterar att skolorna inte erbjuder elevens val, vilket inte är godtagbart och därför måste åtgärdas.

I förra kapitlet bedömde inspektörerna att flera ämnen inte ges i den omfattning som krävs. I övrigt erbjuder dock skolorna tillgång till utbildning i den omfattning som författningarna kräver.

Inspektörerna bedömer också att informationen är god utan att ge vidare kommentarer i denna rapport.

Personal och materiella resurser

Inspektörerna har granskat skolläringens utbildning, sakkunskap och erfarenhet samt tillgången till lärare med pedagogisk högskoleutbildning samt om de undervisande lärarna har ämnesutbildning för det ämne/de ämnen de undervisar i. Inspektörerna bedömer att dessa är goda med undantag till ämneskompetensen i svenska och samhällsvetenskapliga ämnen vid Rävsta skola. Inför hösten 2006 avser skolan att få denna kompetens. Även St. Gertruds skola kommer att tillföras specialpedagogisk kompetens.

Vidare har personalens tillgång till kompetensutveckling granskats. Även denna bedömer inspektörerna vara god, utan att de vidare kommentarer i denna rapport.

Inspektörerna har granskat resurser såsom böcker, skrivmateriel och andra hjälpmedel samt läromedel, datorutrustningen och lokalerna. Inspektörerna har bedömt att de materiella resurserna gör det möjligt att genomföra utbildningen, utan att ge vidare kommentarer i denna rapport.

Inspektörerna bedömer sammantaget att rektorsområdet, utifrån de åtgärder som man avser att vidta, har de personella resurserna som krävs för en ändamålsenlig utbildning. Även de materiella resurserna finns.

Datum	Ort
2006-06-20	Stockholm

Susanna Åhgren

Eva Hederström